YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

TSUE

№7

Google Scholar
OPEN ACCESS
ULRICHSWEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY
OpenAIRE
ROAD
НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА eLIBRARY.RU
Academic Resource Index ResearchBib
ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE
CYBERLENINKA
BASE
INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL
Crossref

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2025

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 418 sahifa.
E’lon qilishga 2025-yil 1-iyulda ruxsat etildi.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko‘nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O‘z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig‘i o‘rinbosari
Ochilov Farkhod, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig‘i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), katta o‘qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o‘g‘li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li, TDIU katta o‘qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali
O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Suv tarkibining wireless waterlight qurilmasi ishlashiga ta'siri va iqtisodiy samaradorligini matematik model asosida tahlil qilish 14
Kungiratbay Sharipov, Ma'ruf Nurmanov

O'zbekistonda aholi ish bilan bandligini oshirishda davlatning roli 20
Juraqulov Baxrimurod Ilxomovich

BIM texnologiyasi: zamonaviy qurilish sohasida samaradorlik va shaffoflik omili 26
Usmonov F.B., Rajabova A.Sh.

Nodavlat oliy ta'lim muassasalarida marketing faoliyati samaradorligini oshirish metodologiyasini takomillashtirish 31
Yuldashov Isomiddin Sidiqovich

Korxona iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda diversifikatsiya strategiyasining roli 35
Alimatova Shoxsanam Abdumalik qizi

Модели совместного развития человеческого капитала и искусственного интеллекта в цифровую эпоху 40
Явкачев Шохзод Зайниддин углы

Navigating sustainable development: management challenges and solutions in the oil and gas sector 49
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi

Banklarda moliyaviy barqarorlikning nazariy asoslari 56
Djalilov G'ayrat Qaxramanovich

Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda turizm industriyasidan foydalanishda xorijiy mamlakatlar tajribalari 66
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich

O'zbekistonda barqaror davlat qarzi siyosatini shakllantirishning ustuvor yo'nalishlari 71
Sayfutdinov Xasanboy Dilshodovich

Международный опыт сельскохозяйственного налогообложения и возможности его применения в узбекистане 76
Salimov Sherzod Baxtiyorovich

Economic analysis and development strategy of the composites market in the regions of Uzbekistan 81
S.S.Sidiqov, A.A.G'ulomov, B.R.Tillayeva

Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mustaqillikning kutilayotgan istiqbollari va hozirgi natijalari 88
Muxamedov Ravshan Zafarovich

Elektron tijoratni soliqqa tortish mexanizmini takomillashtirish yo'llari 93
Homidov Baxtiyor Rahimberdievich

Investitsion jozibadorlik konsepsiyasi va uning strategik ahamiyati 99
Otaboyev Axmed Maxsudbek o'g'li

Beomeditsina signallarini xaar veyvletlari va bo'lak veyvletlari yordamida raqamli ishlash 105
Uraqov Shokir Ulashovich

Oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishning ahamiyati, tartibi va takomillashtirish yo'llari 112
Istamova Sojida Kaxarovna

The role of all kinds of transports (road, rail, air, and water) in the modern enhancement of tourism logistics in Uzbekistan 117
Egamberdiyeva Yulduz, Turdiyeva Maftuna

Sanoat korxonalarida kapitalarini samaradorligini oshirishning baholashning zamonaviy usullarining xususiyatlarida nazariy va amaliy farovonlik sari 126
Muradov Botir Xayat

Инструменты планирования урбанизации: методика анализа планового распределения средств в программе «обод махалля» на основе балльной оценки 136
Салимова Юлдуз Исаковна

Socio-economic aspects and contemporary theories of higher education finance 141
Karlibaeva Gulshat

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Transformatsiya jarayonida innovatsion bank xizmatlarini rivojlantirish yo'llari 147
Absamatov Anvar Ergashovich

Перспективы цифрового развития сектора материального производства 153
С. И. Протасеня, Г. Ж. Аллаева

«Sustainable logistics practices. Minimizing carbon emissions in global supply chains» 161
Suleymonova Ezoza, Alimova Bonu

Analyzing the need for Tourism logistics development in Uzbekistan 169
Nigmatova Malika

Management strategies for sustainable tourism development in emerging destinations (a case study of Samarkand, Issyk-kul, and Khiva) 177
Sabina Urokova

Qashqadaryo viloyatida turizm sohasini strategik rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy asoslari va ularning qo'llanilishi 184
Daminova Barno Esanovna

Опыт турции в управлении миграционными кризисами 189
Бегматов Хусанбек

Bulutli texnologiyalar orqali korxona buxgalteriya tizimini raqamlashtirish va samaradorlikka erishish 193
Soibov Nozimbek Faxriddin o'g'li

Barqaror rivojlanish doirasida jismoniy shaxslarni kreditlash tizimini isloh qilishning institutsional asoslari 197
Xalekeyeva Zoya Pirniyazovna, Akmal Abdurahmonov Nurmamatovich

Moliyaviy autsorsing xizmatlari bozori rivojlanishini takomillashtirishning swot tahliliga asoslangan innovatsion mexanizmlari 202
San'atbek Komilovish Salayev, Umidbek Komiljanovich Babajanov

Transformatsiya jarayonlari sharoitida iqtisodiyot tizimi faoliyati va prognozlashning nazariy asoslari 214
Alimov Fazliddin Xalimovich

Пути совершенствования подхода к финансированию проектов, реализуемых на принципах промышленной кооперации 220
Котов В.А., Шадиева Д.Х.

Yuksalish salohiyatini yuksaltirishda boshqaruv xodimlari qobiliyatidan foydalanish masalalar 225
Ayubxon Qutbiddinov Bosit o'g'li

Bank xizmatlari ommabopligini oshirish yo'llari 228
Kasimova Muxlisa Anvar qizi

Chemical industry in uzbekistan: challenges and development 235
Kudaynazarova Dilnaz Koshkarbaevna

Samarqand viloyatida tabiiy turistik resurslardan samarali foydalanish usullarini takomillashtirish orqali bandligini oshirish imkoniyatlari 240
Rabbimov Muhriddin Musoqul o'g'li

Globallashuv sharoitida ekologik xavflarni kamaytiririshda yashil iqtisodiyotning ahamiyati 246
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna

Qibray tumanining 2021–2023-yillarda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish holati 249
Siddikov Alisher Ismoilovich

Davlat xaridlari tizimida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish: xalqaro tajribalar tahlili 253
Majidov Nizom Baxramovich

Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi 259
Ermatov Nosir Tohirovich

Aholi farovonligi darajasiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlarni ekonometrik baholash 265
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Allamurodova Zuxra Alibekovna

Сектор услуг как стратегический фактор структурной трансформации экономики Узбекистана 272
Кадыров Абдурашид Маджидович, Ахмедиева Алия Тохтаровна

O'zbekistonda valyuta kursini shakllanish holati prognozlari 280
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li

Проблемы бухгалтерского учета в условиях цифровизации экономики 288
Абдуллаев Абдурауф
Raqamli texnologiyalar sharoitida xizmat koʻrsatish korxonalarida iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish strategiyalari 299
Kuldoshev Lazizjon Sharifovich
Davlat boshqaruvi organlarining strategik rejalarini ishlab chiqish boʻyicha xorijiy mamlakatlar tajribasi 303
Dilshod Pulatov, Xamidaxon Akbarova, Dildora Mirzaeva
Tijorat banklarining moliyaviy xavfsizligi ta’minlash 310
Mamatov Sardor Axmatjonovich, Mavlanov Nuriddin Boyqobilovich, Sattarov Nodirjon Absalomovich
Ziyorat turizmini rivojlantirishda halol standartlarini qoʻllashning nazariy, uslubiy va konseptual asoslari 315
Azizova Saodat Xabibulloyevna
Oliy ta’lim muassasalarini moliyalashtirish boʻyicha yevropa tajribasi 320
Karlibaeva Gulshat
Iqtisodiy konsentratsiyalarning sogʻlom raqobat muhitiga ta’siri 325
Luqmanov Sharifxon A’zam oʻgʻli
Logistika axborot tizimlarini texnologik jarayonlarga joriy etish 330
Uzaqov Ortik Shaymardanovich
Принципы перехода к «Зелёной экономике» в Республике Узбекистан 336
Хамракулова Сусанна Тотуховна
Kichik biznesni rivojlantirish iqtisodiy koʻrsatkichlarini prognozlash modellarini qoʻllash 340
Ibragimova Gulchexra Toxirovna
Oʻzbekistonda hududlarning soliq salohiyatini aniqlash metodologiyasini takomillashtirish 346
Poyonov Otabek Abdiqaxxor oʻgʻli
Raqamli ta’lim sharoitida liderlikning yangi qirralari 357
Oqmullaev Ravshan Raximjon oʻgʻli, Xodjieva Durdona Abdurasulovna
Методология развития экологического менеджмента в промышленном хозяйстве выбросы в атмосферный воздух на горнодобывающих и металлургических предприятиях 361
Muradov Botir Xayat
Strategik budjetlashtirish tizimining natijaga yoʻnaltirilgan budjetlashtirish tizimi bilan bogʻliqligi, xalqaro tajriba va Oʻzbekiston uchun tavsiyalar 370
Xushmurotov Zoyir Bektemirovich
Cultural branding and the entry of traditional products into the international market 374
Zebiniso Ganiyeva
Farovonlikni baholash boʻyicha ilgʻor xorijiy nazariy yondashuvlar 379
Norqobilov Nusratilla Norsaitovich
Oʻzbekistonda hududlarini turizm salohiyatini innovatsion yondashuv asosida baholash 384
Umirova Dilnoza Safarovna
Tourism education for sustainability: curriculum development in universities of Uzbekistan 393
Temirova Durdona, Yorqulov Muhammadmurod
The contribution of small enterprises and private entrepreneurs to job creation in the labor market 399
Juraboev Haliljon
Iqtisodiy oʻsish sharoitida transport infratuzilmasi holati va uni rivojlantirish yoʻllari 404
Haydarov Jahongir Aktamovich
Oliy ta’lim muassasalarini moliyalashtirishni strategik boshqarishning nazariy asoslari va xorijiy tajribalar 410
Quvondiqov Farrux Ibragimovich

OLIY TA’LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISHNI STRATEGIK BOSHQARISHNING NAZARIY ASOSLARI VA XORIJIY TAJRIBALAR

Quvondiqov Farrux Ibragimovich
Oriental universitetining
Moliya-iqtisod ishlari bo‘yicha prorektori,
TDIU mustaqil izlanuvchi ((PhD).

Annotatsiya: Bizga ma’lumki, har bir mamlakatning istiqboli avvalambor, shu mamlakatda ta’lim tizimining qanday tashkil etilganligiga bog‘liq. Chunki mamlakatda samarali ta’lim tizimini tashkil etmasdan turib, yuqori ko‘rsatkichlarga erishishning imkoni yo‘q. Shu boisdan ham, mamlakatimiz mustaqillikka erishgan dastlabki davrlardanoq mamlakatda samarali ta’lim tizimini yaratishga harakat qildi. Bu borada dastlab mustahkam huquqiy bazani yaratish lozim. Mazkur tadqiqot ishida ta’lim tizimini, xususan oliy ta’lim tizimini rivojlantirish, samarali moliyalashtirish mexanizmini yaratish maqsadida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan asosiy me’yoriy-huquqiy hujjatlar, ularning qisqacha mazmuni tahlil etilgan. Shu bilan birga, tadqiqot natijasi bo‘yicha ilmiy xulosa va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: ta’lim, oliy ta’lim, oliy ta’limni moliyalashtirish, moliyaviy mustaqillik, xarajatlar smetasi, budjetdan tashqari jamg‘arma, endaument, venchurli moliyalashtirish.

Abstract: As we know, the prospects of each country depend primarily on how the education system is organized in this country. Because it is impossible to achieve high indicators without organizing an effective education system in the country. Therefore, our country has been trying to create an effective education system in the country since the early days of independence. In this regard, it is necessary to first create a solid legal framework. This research work analyzes the main regulatory and legal documents developed and approved in order to develop the education system, in particular the higher education system, and create an effective financing mechanism, and their brief content. At the same time, scientific conclusions and recommendations were developed based on the results of the research.

Key words: education, higher education, financing of higher education, financial independence, cost estimate, extra-budgetary fund, endowment, venture financing.

Аннотация: Как известно, перспективы каждой страны зависят, прежде всего, от того, как организована система образования в этой стране. Ведь без организации эффективной системы образования невозможно достичь высоких показателей. Поэтому с первых дней обретения независимости наша страна стремится создать эффективную систему образования. В связи с этим необходимо в первую очередь создать прочную правовую базу. В данной работе анализируются основные нормативно-правовые документы, разработанные и принятые в целях развития системы образования, в частности высшего, и создания эффективного механизма финансирования, а также их краткое содержание. По результатам исследования разработаны научные выводы и рекомендации.

Ключевые слова: образование, высшее образование, финансирование высшего образования, финансовая независимость, смета расходов, внебюджетный фонд, целевой капитал, венчурное финансирование.

KIRISH

Mamlakatimizda siyosiy-huquqiy, iqtisodiy, ma’naviy sohalar bilan bir qatorda, ijtimoiy sohada ham chuqur sifat o‘zgarishlari ro‘y berdi. Jamiyat ijtimoiy sohasining yeng muhim tarkibiy qismlaridan biri bu ta’lim-tarbiya sohasi bo‘lib, siyosiy-huquqiy, iqtisodiy va ma’naviy sohalarga bevosita ta’sir yetadi hamda ijtimoiy sohalar me’yoriy mohiyatini, kamolot darajasini belgilab beradi.

Ta’lim tizimi haqida so‘z borar yekan, yeng avvalo ta’lim tushunchasiga to‘xtalib o‘tish joizdir. Ta’lim - bu davlat tomonidan qat’iy o‘rnatilgan me’yorlar asosida tabiat va jamiyat unsurlarini o‘rganish bo‘lib, shaxs, jamiyat va davlat manfaatlari yo‘lida, aniq maqsadga qaratilgan ta’lim-tarbiya jarayonidir[1]. Ta’lim sohasidagi davlat siyosati – bu davlatning ta’lim tizimini shakllantirish va rivojlantirishni ta’minlashga qaratilgan faoliyatdir.

1 Безуглов. А.А.,Солдатов. С.А.Конституционное право России. – М. 2001. Том I. –541 с.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

“Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun va Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi ta’lim sohasidagi davlat siyosatining tashkiliy-huquqiy asosi sifatida tan olinadi. Mazkur hujjatlar ta’lim tizimining rivojlanishi va uni amalga oshirish chora-tadbirlari strategiyasini belgilaydi. Mazkur qonunning 3-moddasida ta’lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy prinsiplari mustahkamlangan bo‘lib, unga ko‘ra: “Ta’lim O‘zbekiston Respublikasi ijtimoiy taraqqiyoti sohasida ustuvor deb ye’lon qilinadi”[2].

“Strategik boshqaruv” tushunchasiga ilmiy, metodik manbalarda turlicha ta’rif berilgan. Masalan, Maykl Meskon ushbu tushunchani quyidagicha ta’riflaydi: “Strategik boshqaruv tashkilot maqsadini shakllantirish va unga yerishish uchun rejalashtirish, tashkil qilish, motivatsiya hamda nazorat qilishni o‘z ichiga oladigan jarayondir”[3]. Strategik boshqaruv sohasida yirik nazariyotchi olim Piter F.Drukerning ta’rifiga ko‘ra: “Strategik boshqaruv – uyushmagan olomonni maqsadga samarali yo‘naltirilgan, ishlab chiqaruvchi guruhga aylantiruvchi maxsus faoliyat turidir.

Jahonning barcha rivojlangan mamlakatlaridagi o‘rta maktab ta’limidan yuqori ma’lumotli kishilar butun umrini boshqariladigan tashkilotlar xizmatchilari sifatida o‘tkazadi. Ular tashkilotlaridan tashqarida yashay ham, yashashga pul ham topa olmaydi. Yana shuni qo‘shimcha qilish mumkinki, ularning o‘qituvchilari ham ushbu qayd qilinganlar qatoriga kiradi”[4].

Strategik boshqaruv tizimi deganda, xo‘jalik yurituvchi subyektlarning maqsadga yo‘naltirilgan faoliyatini ta’minlovchi barcha xizmatlar, yelementlar, tizimlar va ular orasidagi munosabatlar, shuningdek, jarayonlar majmui tushuniladi. Oliy ta’lim muassasalarida boshqaruvchi va boshqariluvchi qismlar mavjud bo‘ladi (§1.1. 1-rasm).

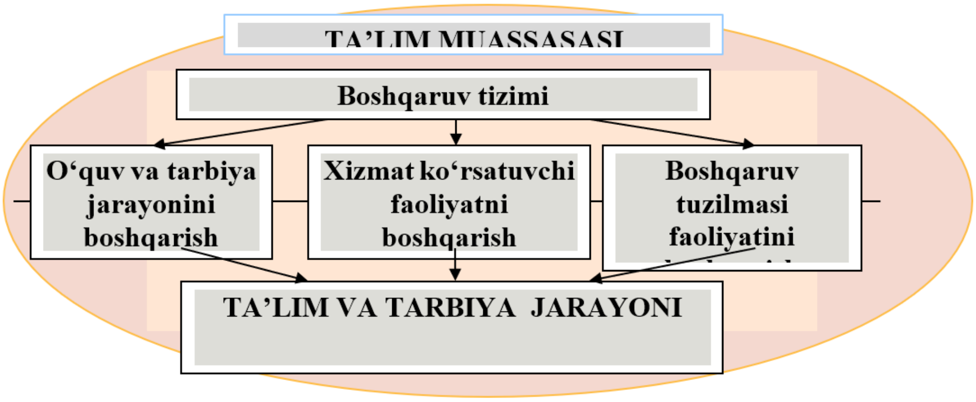

§1.1. 1-rasm. Oliy ta’lim muassasasida boshqaruv tizimi.

Xorijlik olim A.V.Tebenkinning ta’kidlashicha, strategik boshqaruv jarayoni tashkilot oldida turgan maqsadlarga yerishish uchun uning ishlashini tartibga solish, muvofiqlashtirish hamda rivojlantirishga qaratilgan alohida faoliyat turlari majmuidir[5]. Mazkur ta’rifni oliy ta’lim muassasalari strategik boshqaruv jarayoniga nisbatan qo‘llaydigan bo‘lsak, yeng avvalo, oliy ta’lim muassasalarining maqsadi nimadan iborat yekanligiga ye’tibor qaratish zarur bo‘ladi. T.A.Akimovning fikriga ko‘ra, strategik menejment nuqtayi nazaridan, boshqaruv tizimi boshqarish metodologiyasi, boshqarish jarayoni, boshqarish tuzilmasi hamda boshqarish texnika va texnologiyasidan iborat[6]. Boshqaruv jarayoni oliy ta’lim muassasalaridagi strategik boshqaruv faoliyatining bir qismi hisoblanib, u o‘zaro aloqalarni shakllantirish, boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish, qabul qilish, ularni amalga oshirish hamda boshqaruvning axborot ta’minoti tizimini yaratish kabilarni o‘z ichiga oladi.

Strategik boshqaruv tuzilmasi muassasaning tashkiliy va funksional tuzilmalari, undagi tashkiliy munosabatlar, xodimlarni o‘qitish, malakasini oshirish va qayta tayyorlash tizimi kabilarni o‘z ichiga oladi. Shuningdek, A.V.Tebenkin strategik boshqaruv tizimi tarkibiga kiradigan ikkita qism, ya’ni strategik boshqaruv metodologiyasi va strategik boshqaruv jarayoni boshqaruv faoliyatini jarayon sifatida, strategik boshqaruv tuzilmasi hamda texnika va texnologiyasini yesa hodisa sifatida tavsiflaydi[7]. Strategik boshqaruv tizimiga jarayonli yondashilganda, u muayyan ketma-ketliklar, ya’ni strategik boshqaruv funksiyalari zanjiridan iborat

2 O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997-y., 9-son, 225-modda.
3 Мескон М., Алберт М., ХедоуриФ.Основы Менеджмента / пер. Л.И.Евенко. - М.: Дело, 1997. -С. 25.
4 Peter F. Drucker, A New Discipline, Success! Januaiy-Februaiy 1987, p.18.
5 ТебенкинА.В.Методы принятия управленческих решений. Учебник для бакалавров. М.: Издателство Юрайт, 2013. 572с.
6 Акимов Т.А.Теория организации. - М.: Юнити,2003. с.24.
7 Тебенкин А.В. Методы принятия управленческих решений. Учебник для бакалавров. М: Юрайт, 2013. 572 с.

yekani ma'lum bo'ladi. Masalan, "o'quv-tarbiya jarayonini rejalashtirish", "o'quv jarayonini tashkil qilish", "ta'lim sifatini nazorat qilish", "ilmiy kengash ishini rejalashtirish", "ilmiy faoliyatni baholash" kabilar boshqaruv funksiyalari hisoblanadi.

Strategik boshqaruv funksiyalarining har biriga jarayon sifatida qarash mumkin bo'lib, ular bir-biriga o'zaro bog'liq bo'ladi. Strategik boshqaruv funksiyasi ma'lum usul va vositalar yordamida amalga oshiriladi. Strategik boshqaruv funksiyasini amalga oshirish jarayonida boshqaruv vazifalari bajariladi, demak, strategik boshqaruv vazifalarini bajarishda va boshqaruv maqsadiga yerishishda doimo boshqaruv funksiyalari muhim o'rin tutadi.

Oliy ta'lim muassasalarida, strategik menejment nazariyasida bo'lgani kabi strategik boshqaruv funksiyalari asosan quyidagi turkumlarga ajratiladi:

-rejalashtirish;
- tashkil qilish;
- motivatsiya;
- nazorat qilish.

Oliy ta'limda raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning boshqaruv tizimi tashqi samaradorligi davlat va jamiyat hamda ish beruvchining maqsadiga yerishishni nazarda tutadi. Raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning strategik boshqaruv jarayoni samaradorligini baholash qarorlar qabul qilishning asosiy mezonidir.

Oliy ta'lim muassasasi samaradorligi deganda, inson kapitalini o'stirishga yo'naltirilgan xarajatlar, shuningdek, bitiruvchilarga ish beruvchilar talablariga mos keladigan bilimlarni berish maqsadida qilinadigan xarajatlar tushuniladi.

Oliy ta'lim muassasasining samaradorligi undan ko'zlangan maqsadga ko'ra turlicha baholanishi mumkin. Shunga muvofiq oliy ta'lim muassasasini baholashga bir qancha yondashuvlar mavjud. Y.N.Kovaleva baholashning quyidagi turlarini ajratib ko'rsatadi:

Bunda oliy ta'lim muassasasi xo'jalik yurituvchi subyekt sifatida buxgalterlik va moliyaviy-iqtisodiy nuqtayi nazardan baholanadi;

muassasani attestatsiya, akkreditatsiyadan o'tkazish, litsenziyalash uchun o'quv jarayoni va ta'lim xizmati sifatini baholash.

Ushbu jarayon tegishli me'yoriy hujjatlarga ko'ra vakolatli organ va tashkilotlar tomonidan davriy ravishda o'tkazib turiladi;

oliy ta'lim muassasalarini reyting baholash. Bunda ta'lim xizmati iste'molchilari, ota-onalar, abituriyentlar, ish beruvchilar, yuqori tashkilotlarning ko'plab oliy ta'lim muassasalaridan keraklisini tanlashlariga yordam berish uchun muassasalarning samaradorligi alohida belgilarga ko'ra baholanadi;

sifat jihatdan baholash. Bunda oliy ta'lim muassasasi ISO – 9000 asosida sifat menejmentini ishlab chiqish va joriy qilish maqsadida baholanadi va sertifikatlanadi[8].

Oliy ta'lim tizimida strategik boshqaruv samaradorligi mezonlarini aniqlashda N.V.Astapenko dinamik dasturlash usulini taklif qilgan[9]. N.V.Astapenko oliy ta'lim muassasasiga qabul qilingan talabada bilimlarning shakllanish dinamikasini matematik modellashtirgan hamda bu jarayonning kechishini oliy ta'lim muassasasida strategik boshqaruv jarayoni samaradorligi bilan bog'lash g'oyasini ilgari surgan. Bunday yondashuvning asosiy kamchiligi shundaki, oliy ta'lim oluvchida bilimlar shakllanishi jarayonida tashqi omillarning ham ta'siri sezilarli darajada yekani, shuningdek, bu omillarni avtomatik ravishda hisoblashning imkoni amalda mavjud yemasligidadir.

A.N.Boeva "Davlat oliy ta'lim muassasalarida o'qitish faoliyati samaradorligini baholash va uni oshirish yo'llari" mavzusidagi nomzodlik dissertatsiyasida oliy ta'lim muassasalari faoliyati ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligining nazariy asoslarini tadqiq qilgan hamda bitiruvchilarni tayyorlash sifatini baholash usullarini taklif yetgan. Tadqiqot ishida mutaxassislar tayyorlash sifatiga yakuniy attestatsiya natijalari va ish beruvchining ballari asosida baho berilgan[10]. A.N.Boeva o'z ilmiy yondashuvlarida oliy ta'lim muassasalari faoliyati samaradorligini baholash uchun sarf-xarajatlar ko'rsatkichini iqtisodiy nuqtayi nazardan tahlil qilgan hamda uni hisoblash usulini taklif yetgan[11]. Mazkur usul oliy ta'lim xizmatlari sarf-xarajatlarini hisoblash, muassasa xarajatlarini rejalashtirish, shu bilan birga, oliy ta'lim sohasidagi strategik masalalarni yechishda foydali bo'lishiga qaramasdan, uni ta'lim xizmatlari ko'rsatishda oliy ta'lim muassasalariga narx belgilash vakolati berilmagan sharoitda qo'llash imkoni mavjud emas.

---

8 Ковалева Ю.Н. Основные подходы к оценке эффективности деятельности вуза. http://usurt.ru– сайт Уралского государственного университета путей сообщения.

9 Астапенко Н.В. Выявление критериев эффективного управления в образователных системах. // Современные проблемы гуманитарных и естественных наук. Труды Рязанского института управления и права. – Вып.15. С.-84-86.

10 БоеваА.Н. Оценка и пути повышения эффективности образователной деятельности государственных высших учебных заведений: Автореф. Дис. ... канд. экон. наук по. - Владивосток, 2011. -23с.

11 Боева А.Н. Совершенствование анализа затрат на подготовку специалистов в целях оценки эффективности деятельности высших учебных заведений. // Вестник Новосибирского государственного университета. Серия:с циално-экономические науки. –Н.: 2007. №2. С. -82-86.

Malliy ilmiy-tadqiqod olib borgan olimlarmizdan A.Daminov, B.Nazarov, M.Zakirovaning “Oliy ta’lim muassasalari reytingini aniqlash masalalari” mavzusidagi ilmiy maqolasida jahon tajribasiga asoslangan holda ta’limni baholash tizimlari, shuningdek, ta’lim sifatini taqqoslash va baholash usullariga oid bir qancha ma’lumotlar keltirilgan[12].

Oliy ta’lim tizimida raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashning strategik boshqaruv (KPI-eng muhim samaradorlik ko‘rsatkichlari) samaradorligini aniqlashda quyidagilarni ko‘rib chiqish lozim:

- boshqaruv maqsadi va manfaatlarini amalga oshirishda insonlarning samarali mehnati;
- boshqarish salohiyati, ya’ni boshqaruv tizimida mavjud bo‘lgan barcha resurslar va ulardan foydalanish;
- boshqaruv mehnatining xususiyatlari; boshqaruvga sarf-xarajatlar, boshqaruv vazifalari, ularni tashkil yetish texnologiyasi va bajariladigan ishlar hajmi.

Oliy ta’lim tizimida strategik boshqaruv samaradorligi maqsad va natijalarni taqqoslagan holda boshqaruv jarayoni samaradorligining mazmunini bildiradi. Samaradorlik haqida gapirilganda yana shuni ta’kidlash joizki, oliy ta’lim samaradorligi ijtimoiy samaradorlikka o‘z ta’sirini o‘tkazib, u quyidagi bir qator omillar bilan belgilanadi:

-professor-o‘qituvchilarning ilmiy salohiyati, ularning o‘rni va darajasi, darsga tayyorgarlik darajasi, mehnat staji va madaniyati, ular faoliyatining ijtimoiy jihatlari va boshqalar. Ushbu omillarning o‘zaro bog‘liqlikdagi harakati, shuningdek, rektorat, fakultet, kafedralar va bo‘limlar faoliyati samarali boshqarilsa, professor-o‘qituvchilar mehnatining sifati oshirilsa, boshqaruv tizimining o‘zaro ta’siri muvofiqligi ta’minlangan hisoblanadi hamda ijtimoiy samaradorlik ko‘rsatkichi yuqori darajada bo‘ladi.

Oliy ta’lim muassasalarini boshqarish tashqi va ichki muhitlar bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, bunday bog‘liqlikni ta’minlay olmaydigan oliy ta’lim muassasalari yuqori samaradorlikka yerisholmaydi. Shu o‘rinda ta’kidlash lozimki, amaliyotda tashqi muhitning samaradorlikka ta’siri o‘rganilmagan.

Quyidagi ko‘rsatkichlar professor-o‘qituvchilarning mehnat samaradorligini tavsiflaydi: o‘qishdan va ilmiy tadqiqot ishidan tushgan mablag‘, foyda, ming so‘mlik ishga sarflangan xarajat, bir o‘qituvchiga to‘g‘ri keladigan ish hajmi, oliy ta’lim muassasasida darsda ta’lim oluvchi talabalarning o‘rtacha soni, o‘qitish sifati, o‘rtacha ish haqi, ish vaqtidan foydalanish darajasi, qo‘nimsizlik, bir o‘qituvchiga to‘g‘ri keladigan chop yetilgan ishlar, bir o‘qituvchiga to‘g‘ri keladigan talabalar soni, bir o‘qituvchiga to‘g‘ri keladigan texnika, o‘quv yuklamasini bajarish, malaka oshirish, mehnat sharoiti, ustama va boshqalar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada muallif tomonidan ilmiy abstraktsiya, analiz va sintez, induksiya va deduksiya, qiyosiy tahlil usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Oliy ta’lim muassasasi faoliyatini belgilaydigan bir qancha ko‘rsatkichlarga professor-o‘qituvchilar mehnatini samarali boshqarish jarayoni ta’sir ko‘rsatishi omil bo‘lishi mumkin. Bular jumlasiga quyidagilar kiradi:

o‘quv jarayonini oqilona boshqarish, moddiy-texnika ta’minotini yaxshilash, davlat granti, ilmiy-tadqiqot ishlarini rivojlantirish, xorijiy va xo‘jalik shartnomalarini kengaytirish, oliy ta’lim sifatini oshirish, yuqori reytingga yega bo‘lgan iqtidorli talabalar sonini ko‘paytirish, muassasa raqobatbardoshligi va nufuzini yuksaltirish, himoya qilinadigan dissertatsiyalar, monografiyalar, xorijiy ilmiy jurnallarda chop yetiladigan maqolalar soni va salmog‘ini oshirish, professor-o‘qituvchilar tomonidan nashr yetiladigan darsliklar va o‘quv qo‘llanmalar sonini oshirish, fan, oliy ta’lim va ishlab chiqarishning o‘zaro aloqadorligini samarali boshqarish orqali g‘oyalar tijoratlashuvini, byudjetdan tashqari va homiylik mablag‘larini ko‘paytirish, bitiruvchilarni ishga va ta’limning keyingi bosqichlarida o‘qishga yo‘naltirish masalalarini ijobiy hal qilish, xalqaro aloqalarni kengaytirishdan iboratdir.

Kadrlar tayyorlash milliy modelining tarkibiy qismlaridan biri sifatida fan, yana shuningdek, “ta’lim mazmunini tubdan yangilashda: ta’lim standartlari, ta’lim dasturlari, o‘quv darsliklari va qo‘llanmalar tayyorlashda, ilmiy-metodik ta’minotni amalga oshirishda bevosita va bilvosita ishtirok yetadi”[13]. Oliy ta’lim yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashni ta’minlaydi. Oliy ma’lumotli mutaxassislar tayyorlash oliy o‘quv yurtlarida (universitetlar, akademiyalar, institutlar va oliy maktabning boshqa ta’lim muassasalarida) o‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi asosida amalga oshiriladi.

“Ishlab chiqarishning talab-yehtiyojlari kadrlar tayyorlash tizimining yo‘nalishi, darajasi va miqyoslarini shakllantiradi, kasb tayyorgarligining maqsadi, vazifalari va mazmunini belgilaydi, malaka talablarini ilgari

12 Oliy ta’lim muassasalari reytingini aniqlash masalalari.// “Axborotnoma” ilmiy-uslubiy jurnali. -2012. -№1.
13 Barkamol avlod orzusi −Tuzuvchilar Sh.Qurbonov, H.Saidov, R.Ahliddinov. – T.: Sharq nashriyot-matbaa konserni Bosh tahririyati, 1999. – 171-bet.

suradi, ta'limning zamonaviy texnologiyalari va shakllarini tanlashni taqozo yetadi. Ishlab chiqarish pirovard natijada kadrlarning sifati va raqobatbardoshligiga baho beradi"[14].

"Iqtisodiyotning muntazam o'sishi, bilimlarga yondashgan ishlab chiqarishni keng joriy qilinishi sababli, ularning malakali kadrlarga bo'lgan yehtiyoji oshadi. Ana shu kadrlarning asosiy qismi oliy ma'lumotga yega bo'lishi kerak. Bu o'z navbatida milliy oliy ta'lim tizimining rivojlanish darajasini belgilab beradi"[15].

Magistrlik ishida O'zbekistonda XX asr boshlaridan hozirgi kungacha bo'lgan muddat davomida oliy ta'limning rivojlanish jarayonini ikki bosqichga ajratgan holda o'rganish va tahlil qilish hamda ularning o'ziga xos xususiyatlarini yoritish masalalari ham ko'rib chiqilgan.

Ya'ni birinchi bosqich – XX asr boshlaridan to mustaqillik yillarigacha bo'lgan davrni o'z ichiga olib, unda mamlakatimiz hududida sobiq ittifoq davrida oliy ta'lim muassasalarining tashkil yetilishiga oid ma'lumotlar keltiriladi.

Ikkinchi bosqich – O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka yerishgandan to bugungi kungacha bo'lgan muddat davomida oliy ta'limning modernizatsiya qilinishiga oid masalalarni o'z ichiga qamrab oladi.

Birinchidan, Toshkent davlat texnika universiteti, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti, Toshkent islom universiteti, viloyatlardagi tegishli pedagogik institutlar negizida Andijon, Buxoro, Guliston, Qarshi, Namangan, Farg'ona, Termiz, Urganch davlat universitetlari tashkil yetildi. Toshkent chet tillar instituti, Toshkent qishloq xo'jalik instituti va Toshkent aloqa institutlariga ham universitet maqomi berildi.

Ikkinchidan, yirik Toshkent politexnika instituti negizida qayd yetilgan Toshkent davlat texnika universitetidan tashqari yana ikkita – Toshkent kimyo-texnologiya instituti va Toshkent arxitektura-qurilish instituti tashkil yetildi. Toshkent davlat universiteti tarkibidan sharqshunoslik va huquqshunoslik fakultetlari ajralib chiqib, mustaqil Toshkent davlat sharqshunoslik va yuridik institutlariga aylantirildi.

Uchinchidan, oliy ta'lim muassasalarini joylashtirish borasidagi kamchiliklarni bartaraf yetish maqsadida barcha hududlarda oliy ta'lim muassasalari tashkil yetildi. Chunki ularning to'rtdan uch qismi bir qancha yirik shaharlarda, asosiy qismi yesa Toshkentda joylashgan yedi. Bular yuqorida qayd yetilgan 8 hududiy universitet va Toshkentdagi oliy ta'lim muassasalari filiallari negizida tashkil yetilgan Jizzax politexnika instituti, Qarshi muhandislik - iqtisodiyot instituti, Namangan muhandislik - iqtisodiyot instituti (ayni paytda Namangan muhandislik-texnologiya instituti), Navoiy davlat pedagogika institutidir. Har bir oliy ta'lim muassasasi berilgan yangi maqomga ko'ra ta'lim shakli va mazmunini qayta tuzish bo'yicha aniq dastur asosida faoliyat olib borishi belgilandi.

Shuni alohida ta'kidlash joizki, iqtisodiyot soha va tarmoqlarida talab qilinadigan oliy ma'lumotga yega mutaxassislarni tayyorlash sifatini yaxshilash borasida O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidentining 2011-yil 20-mayda qabul qilingan "Oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash sifatini tubdan yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1533-son qarori[16] bilan Andijon muhandislik-iqtisodiyot instituti – Andijon mashinasozlik institutiga;

– Namangan muhandislik-iqtisodiyot instituti – Namangan muhandislik-texnologiya institutiga;

– Buxoro oziq-ovqat va yengil sanoat texnologiyasi instituti – Buxoro yuqori texnologiyalar muhandislik-texnika instituti (keyinchalik Buxoro muhandislik-texnologiya instituti)ga, Toshkent Arxtektura–qurilish instituti –Toshkent Arttektura qurilish universitetga aylantirilib, ularning ixtisoslashuvi o'zgartirildi va qayta tashkil yetildi. Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi vazirliklari va idoralari tasarrufidagi oliy ta'lim muassasalari sonining yildan yilga o'sish sur'atlarini kuzatish mumkin.

Oliy ta'lim sifatiga qo'yiladigan umumiy ye'tirof yetilgan xalqaro talablarga, O'zbekiston Respublikasining Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi maqsad va vazifalariga muvofiq iqtisodiyot hamda biznesni boshqarish sohasida bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklari bo'yicha yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash Rossiya iqtisodiyot akademiyasining Toshkent shahridagi filialining asosiy vazifasi hisoblanadi.

Oliy ta'lim muassasalariga talabalar qabul qilish davlat grantlari negizida va pullik-shartnomaviy asosda amalga oshiriladi. Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklarining ta'lim dasturlarini davlat ta'lim standartlariga muvofiq ravishda amalga oshiruvchi davlat va nodavlat oliy ta'lim muassasalari, oliy ta'lim rivojlanishi uchun zarur bo'lgan tadqiqot ishlarini bajaruvchi ilmiy-pedagogik muassasalar hamda ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat idoralari hamda ular tasarrufidagi korxona, muassasa va tashkilotlarni o'z ichiga oladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi 2017-yildagi PF-4958 sonli farmonga muvofiq 2017-yil 1-iyuldan boshlab oliy o'quv yurtidan

14 Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi – Oliy ta'lim: me'yoriy hujjatlar to'plami. – T.: Sharq nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati. 2001. – 42-bet.

15 Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi –Oliy ta'lim: me'yoriy hujjatlar to'plami. – T.: Sharq nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati. 2001. – 42-bet.

16 2011 yil 20 maydagi "Oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash sifatini tubdan yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1533-sonli qaror. "Xalq so'zi" gazetasi, 2011 yil 21 may.

keyingi ta'limni ikki pog'anali (PhD) falsafa doktori ilmiy darajasini beruvchi tayanch doktorantura, fan doktori (Doctor of science) ilmiy darajasini beruvchi doktorantura tizimi joriy yetildi. ushbu farmoni qabul qilindi hamda ushbu yo'nalish tubdan isloh yetildi.

2017-2024- o'quv yilida oliy ta'lim tizimida ilmiy pedagogik salohiyat 47,8% ni tashkil yetmoqda.

2023/2024 o'quv yili boshiga O'zbekiston Respublikasidagi oliy ta'lim tashkilotlarida faoliyat yuritayotgan professor o'qituvchi xodimlar soni 45,2 ming kishidan iborat bo'lgan.

O'zbekiston Respublikasidagi oliy ta'lim tashkilotlarida faoliyat yuritayotgan professor-o'qituvchi xodimlar soni §1.1. 2-rasmda ko'rsatilgan.

Oliy ta'lim tizimida professor-o'qituvchilarning o'rtacha yoshi 44 bo'lib, shu jumladan, ayollarning o'rtacha yoshi 42 yoshni tashkil yetadi. Yosh tarkibi bo'yicha tahlil yetadigan bo'lsak, 60 yoshdan oshgan professor-o'qituvchilar soni jami professor o'qituvchilar sonining 14%ni, 50-60 yoshdagilar 19%ni, 40-50 yoshdagilar 24%ni, 30-40 yoshdagilar 29% ni, 30 yoshgacha bo'lgan professor-o'qituvchilar yesa 14%ni tashkil yetadi. Hozirgi vaqtda oliy ta'lim tizimida jami 1284 fan doktorlari, 6667 nafar fan nomzodlari faoliyat yuritmoqda. Jami fan doktorlarining 256 nafari, fan nomzodlarining 2105 nafari ayollardir[17].

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, soni jihatdan yeng ko'p oliy ta'lim muassasalari joylashgan hududlar Toshkent shahri, Samarqand, Andijon, Buxoro, Farg'ona va Namangan viloyatlari, yeng kam oliy ta'lim muassasalari joylashgan hududlar yesa Surxondaryo, Sirdaryo viloyatlari hisoblanadi. Sirdaryo viloyati Toshkent shahriga yaqin bo'lganligi uchun mazkur viloyatdan fuqarolar poytaxtga kelib o'qish imkoniyatlari mavjud. Xulosa qilib ayitganda, professor-o'qituvchilarning ilmiy salohiyatini ko'tarish, ilmiy darajalilarni yoshartirish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni belgilash va amalga oshirish maqsadga muvofiq.

Oliy ta'lim muassalarida kadrlar faoliyatini boshqarishdagi O'zbekiston Respublikasi va xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish va qiyosiy tahlil qilish natijasida yuzaga kelgan xulosalarga tayanib, kadrlar boshqaruvi masalasidagi muammolarning yechimini topish maqsadida quyidagi takliflar bildirildi:

- mamlakatimiz oliy ta'lim tizimi kadrlarini boshqarish yelementlaridan biri bo'lgan rotatsiyani amalga oshirishda tashkilot ma'muriyatining vakolatlarini kengaytirish bilan birga javobgarligini ham oshirish maqbulligini ko'rib chiqish kerak;
- professor-o'qituvchilarni ishga olishda saralash va tanlash bosqichi yeng muhim bosqich hisoblanadi, shuning uchun bu bosqichga alohida ahamiyat berish va mexanizmini Yevropa mamlakatlarida joriy yetilgan tartibda amalga oshirish mumkin;
- O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Qarori bilan 2006-yil 10-fevralda tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalariga pedagog xodimlarni tanlov asosida ishga qabul qilish tartibi to'g'risida"gi Nizomning tegishli boblari va bandlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish kerak.

Oliy ta'lim muassasi rektori, prorektor va dekanlarini lavozimiga tayinlash bo'yicha maxsus Nizom yangilash va tayyorlash lozim, uni ishlab chiqishda mazkur lavozimlarga qo'yiladigan malakaviy talablarni yangicha zamon talablariga moslashtirish, lavozimga tayinlash, lavozimdan ozod qilish, lavozimini o'zgartirish masalalari va ularning mexanizmlari, amalga oshirish tartibi detallashtirilgan holda aniq ko'rsatilishi zarur;

- O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 30-dekabrdagi 624-sonli qarorida "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jaraёnini tashkil эtish bilan bog'liq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga asosan Kredit-modul tizimini to'laqonlik bilan joriy эtish maqsadga muvofiq;

-universitetining boshqaruv, o'quv-uslubiy va xizmatchi xodimlari hamda professor-o'qituvchilarining eng muhim samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) asosida faoliyatini baholash orqali ularni rag'batlantirish va moddiy qo'llab-quvvatlash tartibini belgilash to'g'risida NIZOM asosida amalga oshirish;

17 Oliy ta'lim muassasalari faoliyatining asosiy ko'rsatkichlari statistik to'plam 2015-2016 y. Jadvalga O'zbekiston Davlat konservatoriyasi, Toshkent Davlat milliy raqs va xoreografiya oliy maktabi, Alisher Navoiy nomidagi O'zbek tili va adabiyoti universiteti jadvalga kiritilmagan.

- Rahbar va pedagog xodimlarining odob-axloq qoidalari ishlab chiqilgan, shuningdek, muassasaning ichki tartib-qoidalari, jamoa shartnomalari va boshqa lokal hujjatlar bilan ham ularning faoliyati tartibga solinadi.

Yaponiya tajribasidan o‘rgangan holda ularning xizmat yetikalari bo‘yicha alohida qoida loyihasini ishlab chiqish lozim va bu, albatta, o‘zining samarasini beradi;

- oliy ta’lim muassasalarining rahbar xodimlarini ma’lum muddatda (har besh yilda) attestatsiyadan o‘tkazish tartibi joriy yetib, har uch yilda (Magistrlar uch yil imtiyoz, Muqobil malaka oshirishni inobatga olgan holda) professor-o‘qituvchilarni Malaka-atestati talabi orqali ishga qabul qilish, rahbarlarning o‘z ustida ishlashi ta’minlanadi va ularning bir joyda qotib qolishining oldi olinadi.

Rahbar xodimlar va professor o‘qituvchilar uchun belgilangan 288- soatlik malaka oshirish kurslarini joriy yetish, malaka-atestatini olish, yangi pedagogi-texnologiya va rahbar xodimlarning zamonaviy menejment usullari, yangi me’yoriy-huquqiy hujjatlar bilan tanishish imkoniyatlarini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Oliy ta’lim muassasalarini moliyalashtirishni strategik boshqarishning nazariy asoslarini o‘rganib chiqish natijasida quyidagicha xulosaga kelish mumkinki:

- globallashuv jarayoni ta’sirida mamlakatlarning jahon bozoridagi raqobatbardoshligini ta’minlash oliy ta’lim tizimini isloh yetish va doimiy ravishda ro‘y berayotgan o‘zgarishlarga moslashtirib borish zarurligining tan olinishi;

- oliy ta’lim tizimini boshqarishni nomarkazlashtirishning zarurligi, davlat organlari tomonidan boshqarishni ma’muriy usullardan bilvosita, ya’ni iqtisodiy usullarga o‘tkazishning zarurligi;

- ta’lim sohasida oliy ta’lim muassasalari o‘rtasida sog‘lom raqobat muhitini shakllantirish, oliy o‘quv yurtlar faoliyatini strategik menejment asosida olib borishning zarurligi;

- mamlakatlar aholisining barcha qatlamlariga oliy ta’lim olishga teng imkoniyatlarni yaratish asosida oliy ta’limni ommaviylashtirish, oliy ta’limni moliyalashtirishning yangi mexanizmlarini joriy yetishga harakat qilish va uning samaradorligini oshirish, tahlil yetilgan mamlakatlarda oliy ta’limni rivojlantirish, uni tashqi muhitga moslashtirish, samaradorligini oshirish borasidagi mavjud muammolar u yoki bu darajada bizning mamlakatimiz ta’lim tizimiga ham xosligi;

-xorijiy mamlakatlarda oliy ta’lim tizimini takomillashtirish borasidagi quyidagi tajriba bizning mamlakatimiz uchun ahamiyatlidir:

- oliy ta’lim tizimini boshqarishni markazlashtirish va nomarkazlashtirish o‘rtasida oqilona nisbatni topish va boshqaruvda iqtisodiy usullarga o‘tish;

- ta’lim tizimida sog‘lom raqobat muhitini shakllantirish mexanizmini takomillashtirish; oliy ta’lim sifatini oshirish; oliy ta’limni moliyalashtirishning yangi mexanizmlarini joriy yetish.

Buyuk Britaniya oliy ta’lim tizimidagi ilg‘or tajribalarning ayrimlari, jumladan, vakant lavozimlarga tanlov ye’lon qilish mexanizmlarini, shuningdek, nomzodlarni tekshirish va saralash bosqichlarini mamlakatimiz oliy ta’lim muassasalarining xususiyatlariga moslashtirgan holda tatbiq qilish mumkin.

Yaponiya oliy ta’lim muassasalarida kadrlar faoliyatini boshqarishning huquqiy asoslari juda yaxshi ishlab chiqilgan bo‘lib, ularni tahlil qilish natijasida mamlakatimiz oliy ta’lim tizimiga tatbiq yetish mumkin.

Professor-o‘qituvchilar, rahbar xodimlarni imtihon va tanlov asosida ishga olish, shuningdek, ta’lim muassasasi rahbari tomonidan tayinlanadigan odob-axloq nazoratchisi lavozimi va uning xizmat vazifalari hamda akademik xodimlarning odob-axloq qoidalaridagi ayrim bandlar bunga misol bo‘la oladi.

Mamlakatimizda raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash jarayonida rivojlangan xorijiy davlatlar shakllangan oliy maktablarining ilg‘or tajribasidan samarali foydalanish hamda rivojlangan davlatlarda ilmiy daraja olgan malakali kadrlar salohiyatidan unumli foydalangan holda oliy ta’lim tizimini takomillashtirish maqsadga muvofiq.

Oliy ta’limda vujudga kelgan muammolarni hal yetish uchun mutaxassislar tomonidan quyidagi tadbirlarni amalga oshirish taklif yetilmoqda:

- mavjud mablag‘lardan oqilona va samarali foydalanish maqsadida ta’lim muassasalari faoliyatini strategik rejalashtirish asosida muvofiqlashtirgan holda olib borishlari;

- shtatlarning oliy ta’lim muassasalarini 100% moliyalashtirishdan voz kechishlari;

- shtatlar muhtoj bo‘lgan mutaxassislarni tayyorlash uchun maxsus fondlarni tashkil yetishlari, bundan tashqari shtat hukumatlari o‘z hududlarida zarur mutaxassislar soni kam bo‘lgan tumanlarda ta’lim tadbirkorligi zonalarini tuzishlari; -oliy ta’lim muassasalariga ajratilgan moliyaviy resurslarni ishlatish tartibini qayta ko‘rib chiqish, audit natijalariga asoslanib moliyaviy resurslar ajratilishi lozim bo‘lgan ustuvor yo‘nalishlarni aniqlashlari;

- ayrim faoliyat yo‘nalishlaridan voz kechish, pul mablag‘larini ustuvor deb qabul qilingan yo‘nalishlarga yo‘naltirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi qonunlari
2. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-son qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. "O'zbekiston" NMIU, 2019
4. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi "O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy holati". 2022-yil yanvar-dekabr. Toshkent – 2023-y.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va qarorlari
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 27-iyuldagi "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3151 son qarori. http://lex.uz/
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi". PF-4947-sonli Farmoni http://lex.uz/
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi «Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ 2909 - sonli qarori
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi «O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi PF-5847-son farmoni. http://lex.uz/
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 11-iyuldagi «Oliy va o'rta maxsus ta'lim tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida» PQ-4391-son qarori. http://lex.uz/
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 24-dekabrdagi "Davlat oliy ta'lim muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 60-son qarori. http://lex.uz/
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 24 dekabrdagi "Davlat oliy ta'lim muassasalariga moliyaviy mustaqillik berish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 61-son qarori. http://lex.uz/
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60 sonli farmoni http://lex.uz/
14. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi farmoyish va qarorlari
15. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 3-dekabrdagi «Oliy ta'lim muassasalarini bosqichma-bosqich o'zini o'zi moliyalashtirish tizimiga o'tkazish tug'risida»gi 967-sonli qarori. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari bazasi. https://lex.uz/docs/4628440
16. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 3-dekabrdagi "Oliy ta'lim muassasalarini bosqichma-bosqich o'zini o'zi moliyalashtirish tizimiga o'tkazish to'g'risida"gi 967-son qarori http://lex.uz/
17. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari va ma'ruzalari
18. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 25-yanvardagi Oliy Majlisga Murojaatnomasi. O'zbekiston Milliy axborot agentligi veb-sayti https://uza.uz/
19. Ilmiy monografiya, o'quv qo'llanma va darsliklar
20. Belyakova. S. A. Modeli finansirovaniya vuzov: analiz i otsenka.–M. : IEPP, 2005.
21. Kuzminov Ya.I., Yudkevich M.M. Akademicheskaya svoboda i standartы povedeniya //Voprosы yekonomiki. 2007. № 6.
22. Ilmiy maqola va konferensiya tezislari
23. Peter F. Drucker, A New Discipline, Success! Januaiy-Februaiy 1987, p.18.
24. Andrущak G.V. Kvazirынki v ekonomike obщestvennogo sektora.//Voprosы obrazovaniya, 2007 g. №2,
25. Ashurov Z.A. Korporativ boshqaruv mexanizmi va uning O'zbekistonda rivojlanishi. // "Ijtimoiy fikr. Inson huquqlari" jurnali. – Toshkent, 2016. – №1.
26. BMTning 2030-yilgacha mo'ljallangan barqaror rivojlanish konsepsiyasi.
27. Boeva A.N. Sovershenstvovanie analiza zatrat na podgotovku spesialistov v selyax otsenki effektivnosti deyatelnosti vыsshix uchebnыx zavedeniy. // Vestnik Novosibirskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya:s sialno-yekonomicheskie nauki. –N.: 2007. №2. S. -82-86.
28. Gulyamov S.S. Zadachi sovershenstvovaniya sistemы korporativnogo upravleniya v Uzbekistane. // Korporativnoe upravlenie v Uzbekistane. Materialы nauchno-prakticheskoy konferensii. –T.: 2004.
29. Daminov A., Zakirova M., Nazarov B. Oliy ta'lim muassasalari reytingini aniqlash masalalari. // "Axborotnoma" ilmiy-uslubiy jurnali. Toshkent. –2012- y. 11-b.
30. Kuzmina N.G. Zarubejnыy opыt finansirovaniya obrazovaniya v usloviyax vozrastaniya avtonomii vuzov // Vestn. Volgogr. gos. un-ta. Ser. 3, Yekon. Yekol. – 2008. № 2 (13)
31. Marsinkevich V.I. Sfera obrazovaniya v sisteme Rossiya-Zapad.(problemы effektivnosti) // M.: IMEMO RAN, 2009. –234 s. Str-5.
32. Sovremennыy ensiklopedicheskiy slovar. Obrazovanie. Nauka. Innovatsii: [v 4-x t.]. T. 2 / B.S. Karimova, Ye.K. Kasымbekov, G.M. Kusainov i dr. — Almatы: YeVERO, 2014. — 414 s.
33. Usmonov B.Sh. Rivojlangan davlatlarda oliy ta'limi tizimi. //Ta'lim, fan va innovasiya. Ma'naviy-ma'rifiy, ilmiy-uslubiy jurnal. 2015-yil, 1-son, 7-8-betlar
34. Xankeldiyeva G.Sh. Korxonalar korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlil qilish.// "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. №5, 2017-y. sentabr-oktabr.
35. Elektron resurslar
36. http://lex.uz/
37. http:// https://edu.uz/uz

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda ""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz